

Regeringskansliet

Yttrande över remiss gällande slutbetänkande Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31), KU2026/00479

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland tillstyrker i huvudsak förslagen i SOU 2026:31 och ser positivt på ambitionen att bredda finansieringen av kulturlivet genom ökad samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och andra privata aktörer.

Länsstyrelsen vill samtidigt framhålla vikten av att reformen utformas så att kulturverksamheter i hela landet ges reella möjligheter att ta del av de nya finansieringsinstrumenten. Förutsättningarna att attrahera privat kapital skiljer sig mellan olika delar av landet och mellan olika typer av kulturverksamheter. Det är därför angeläget att investerings- och matchningssystemen utformas med hänsyn till geografiska skillnader, verksamheternas storlek och olika konst- och kulturområdets förutsättningar.

Länsstyrelsen anser vidare att investeringsprogrammet bör omfatta kompetens- och kapacitetsstärkande insatser samt regionala och interregionala mötesplatser. Sådana insatser kan vara särskilt betydelsefulla för mindre kulturaktörer som saknar egna resurser för att utveckla relationer med potentiella finansiärer.

Länsstyrelsen vill slutligen understryka att privat finansiering bör utgöra ett komplement till en offentlig finansiering. En långsiktig offentlig grundfinansiering av kulturens infrastruktur behöver värnas, liksom kulturens konstnärliga frihet och integritet.

Konsekvenser för Västernorrlands län

Västernorrland befinner sig i en omfattande samhällsomvandling med stora investeringar, förändrade kompetensbehov och behov av att stärka länets attraktivitet. I detta sammanhang har kulturen

betydelse för attraktiva livsmiljöer, kompetensförsörjning, innovationskraft och regional utveckling.

Länsstyrelsen ser därför positivt på möjligheten att mobilisera mer privat kapital till kulturlivet. Förslagen om skattereduktion och matchning kan skapa nya möjligheter för kulturaktörer i Västernorrland, inte minst där det finns ett starkt lokalt engagemang och nära relationer mellan kulturliv, näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor.

Samtidigt skiljer sig förutsättningarna för privat finansiering mellan olika delar av landet. Kulturverksamheter i län med mindre befolkningsunderlag och ett mindre kapitalstarkt näringsliv kan ha svårare att attrahera större privata donationer. Det finns därmed en risk att offentliga resurser genom matchningssystem i större utsträckning följer redan tillgängligt privat kapital och därmed förstärker befintliga geografiska skillnader.

Länsstyrelsen anser därför att ett tydligt regionalt och geografiskt perspektiv behöver finnas med i den fortsatta utformningen av investeringsprogrammet. Det är positivt att utredningen identifierar behovet av att särskilt prioritera områden där offentlig och privat finansiering kan samverka. Regionala förutsättningar och behov bör kunna vägas in vid sådana prioriteringar.

7.1 Ta fram ett investeringsprogram för kultur

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ett nationellt investeringsprogram för kultur.

Ett sådant program kan skapa bättre förutsättningar för långsiktiga investeringar och utveckla nya former för samverkan mellan offentlig och privat sektor. Det är samtidigt viktigt att programmet inte enbart inriktas på verksamheter som redan har god tillgång till privat kapital, utan också bidrar till att bygga kapacitet och skapa möjligheter för kulturverksamheter i olika delar av landet.

Länsstyrelsen anser därför att investeringsprogrammet bör ha ett tydligt territoriellt perspektiv. Hänsyn bör tas till geografiska skillnader, verksamheternas storlek och olika kulturområdens förutsättningar.

7.2 Inför en skattereduktion för gåvor till kultur

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att utvidga möjligheten till skattereduktion för gåvor till att även omfatta kultur.

Skattereduktionen kan bidra till att öka intresset för privat finansiering och ge kulturverksamheter ytterligare möjligheter att utveckla sin verksamhet. Effekterna kan dock komma att skilja sig åt mellan olika regioner och kulturområden beroende på tillgången till potentiella givare och verksamheternas kapacitet att arbeta med insamling.

Länsstyrelsen vill därför betona att skattereduktionen bör ses som ett komplement till, och inte ett alternativ till, offentlig finansiering. Den offentliga sektorn behöver även fortsättningsvis ta ansvar för långsiktig och stabil finansiering av kulturens grundläggande infrastruktur.

7.3 Skapa nya incitament genom matchning

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen om matchning. Matchning kan vara ett effektivt sätt att stimulera privat finansiering och skapa incitament för nya investeringar i kulturlivet.

Samtidigt behöver matchningssystemen utformas så att de inte leder till att offentliga resurser i första hand koncentreras till verksamheter och geografiska områden där det redan finns god tillgång till privat kapital.

Länsstyrelsen anser därför att de geografiska konsekvenserna av matchningssystemen bör följas upp systematiskt. Om uppföljningen visar på betydande regionala skillnader bör det finnas möjlighet att justera systemen för att säkerställa en mer jämlik tillgång till finansieringen.

7.3.1 Insamlingskampanjer för stora satsningar

Länsstyrelsen ser positivt på möjligheten att matcha större privata investeringar i kulturella satsningar.

Det är samtidigt viktigt att kriterier för vad som ska betraktas som satsningar av nationell betydelse utformas så att även verksamheter utanför storstadsregionerna kan omfattas. Bedömningen bör exempelvis kunna ta hänsyn till konstnärlig och kulturhistorisk

betydelse, regional utvecklingskraft, geografisk tillgänglighet och betydelse för kulturell infrastruktur och besöksnäring.

Tillgången till potentiella privata givare bör inte i sig bli ett urvalskriterium för vilka kulturverksamheter som får del av offentliga matchningsmedel.

7.3.2 Matchad gräsrotsfinansiering

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om matchad gräsrotsfinansiering. Ett sådant system kan ge mindre kulturverksamheter och lokalt förankrade initiativ bättre möjligheter att mobilisera finansiering.

För att systemet ska bli tillgängligt även för mindre aktörer behöver trösklarna vara låga och administrationen stå i proportion till insatsens storlek. Det bör vara möjligt att delta utan att verksamheten behöver ha en professionell organisation för fundraising eller omfattande administrativ kapacitet.

7.3.3 Ett semiautomatiskt system

Länsstyrelsen ser positivt på ett enkelt och förutsägbart system för matchning av donationer.

En låg administrativ tröskel är särskilt viktig för mindre organisationer. Det är samtidigt angeläget att handläggningen är transparent och att beslut om matchning kan fattas utifrån tydliga och förutsägbara kriterier.

Behov av regional samordning och kapacitetsstärkande insatser

Länsstyrelsen vill särskilt framhålla betydelsen av regionala mötesplatser och samverkansstrukturer mellan kulturliv, näringsliv och offentliga aktörer.

Att utveckla privat finansiering kräver inte enbart ekonomiska incitament. Kulturverksamheter behöver också kunskap och kapacitet för att identifiera potentiella givare, bygga långsiktiga relationer med företag och stiftelser, genomföra insamlingskampanjer och hantera donationer.

Detta kan vara en särskild utmaning för mindre och ideellt drivna kulturverksamheter. Länsstyrelsen anser därför att investeringsprogrammet bör kunna omfatta exempelvis rådgivning, kompetensutveckling, nätverk, mötesplatser samt regionala eller interregionala stödfunktioner.

Regional samordning kan även bidra till att skapa bättre kontaktytor mellan kultur och näringsliv och därigenom öka möjligheterna att utveckla långsiktiga partnerskap.

Uppföljning av reformens konsekvenser

Länsstyrelsen anser att reformens effekter behöver följas upp systematiskt. Uppföljningen bör bland annat möjliggöra analys av hur finansieringen fördelas mellan olika geografiska områden, kulturområden och verksamheters storlek.

Det är särskilt viktigt att följa om matchningssystemen leder till ökade regionala skillnader eller om de bidrar till att bredda finansieringen till kulturverksamheter som i dag har begränsad tillgång till privat kapital.

Uppföljningen bör även belysa om reformen bidrar till en jämlik tillgång till kultur och om mindre kulturverksamheter och verksamheter utanför storstadsregionerna ges reella möjligheter att ta del av de nya finansieringsformerna.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med utvecklingsstrateg Malin Nyqvist Ljungberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Karin Frejarö medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.